

Meensel-Kiezegem - oude foto's - wie weet hier nog iets van ? (712)

Op de zolder van café 'De Tramstatie' - of gewoon het café bij Jeanne van Oscar - lagen een aantal oude affiches die de nodige info vermeldden van openbare verkopen in de buurt.

Dr. Rudy Vanhove kocht dit huis, zijn vader vond de affiches op de zolder.. nu gaf Rudy ze graag in bewaring voor in onze archieven.

Onderstaande affiche hing in hogervermeld café, de verkoop ging door in de herberg van Wde F. Duerinckx-Janssens.

Op 14 juni 1946 kon je hooiwas en nabeet kopen vanop een perceel op de Muggenberg... met gereed geld!
Nabeet ? Hier deed collega Chris Goethuys verder opzoekingswerk naar... lees zijn bevinding onder de affiche.

Openbare Verkoop
van
HOOIWAS
en
NABEET
TE MOLENBEEK-WERSBEEK

De Notaris V. MERTENS
te Glabbeek, zal openbaar aan de meestbiedende
te koop aanbieden op

Vrijdag 14 Juni 1946
te 13 uur ten huize van W. Ferd. DUERINCKX
te Meensel.

Ten verzoeke van Juffrouw Ermina Nijs.

1. — Het hooi wassende in hare weide te Molenbeek-Wersbeek Merlenest groot 53 aren, re-genoten Louis Janssens en Remi Grolus.
2. — De nabeet in dezelfde weide.

Met gereed geld.

Drukk. F. Hoinckx-Vanstockstraeten. Gilainstraat 37-39 Tienen. Telefoon 931.

Hooi een kwestie van leven of dood !

“Openbare Verkoop van Hooiwas en Nabeet”, staat er op een affiche die in het café van Jeanne van Oscar te Meensel hing in 1946.

Deze affiche toont het belang van hooi in die tijd. Men organiseerde een koopdag met tussenkomst van een notaris en affiches.

Een paar woorden waarin een heel verhaal schuilt over gras en hooi. Hooi was vroeger essentieel, het hebben of niet hebben was gelijk aan armoede, honger of welvaart.

Het was eeuwen lang de belangrijkste voedselbron voor de dieren, vooral tijdens de winter. Paarden waren de krachtbron voor het vervoer van mensen en goederen, het bewerken van de landerijen. Een paard kan 10 kg hooi per dag eten. Zij namen dus een belangrijk aandeel van het hooi voor zich. Paarden zijn immers dieren die niet eender welk voedsel kunnen verteren. Hun voedsel bestond hoofdzakelijk uit hooi en, voor wie het kon geven, gecombineerd met haver omdat dit een graansoort is die geplet goed kan verteerd worden door het dier.

In 1686 telde men in een naburige parochie een totaal van 47 paarden gehouden door de mensen aldaar, dat betekent dat er 171.550 kg hooi moest voorzien worden, enkel om deze paarden een jaar eten te geven in de veronderstelling ze enkel hooi aten.

Verder kwam het terecht bij koeien, schapen, geiten, konijnen en varkens. Deze, uitgezonderd de varkens, maakten in grotere getalen deel uit van de dieren bij arme boeren als bron van melk en vlees.

Gewassen als mais en het bewaren van gras via inkuilen (een gecontroleerde fermentatie) waren nog niet gekend en niet geschikt voor paarden, ook nu niet.

Het hooi werd vaak geoogst in lager gelegen gebieden die tijdens de winter konden onderlopen wanneer de waterloop het debiet niet kon verwerken.

Men kende nog geen kunstmest. Het overstromende water bracht voedsel mee voor het gras waarvan het profiteerde.

Hierdoor kon in de zomer een “snede” (verwijzend naar het oogsten met een zeis) hooi geoogst worden en nadien nog een “nabeet” of een “toemaat”, benaming al naargelang de streek. Iemand vertelde me dat er in gunstige omstandigheden op sommigen plaatsen 2 sneden hooi konden geoogst worden in eenzelfde jaar.

Omdat het gras van de tweede snede niet meer de hoogte had als dat van de eerste snede, kon het niet makkelijk meer afgesneden worden met een zeis; daarenboven was het seizoen niet meer geschikt om het hooi nog te drogen met de zonnewarmte.

Men liet het vee gewoon los in het gebied zodat de dieren het gras konden grazen. De gebieden voor graswinning waren niet allemaal, zoals we nu weiden kennen, afgespannen. Kinderen vaak hoeden vaak de koeien, en wellicht, al dan niet met de hulp van honden, ook de schapen en geiten over het grasland. Hierdoor kwam er wel eens onenigheid over wie nu wel of niet en waar zijn vee mocht laten grazen, zo blijkt uit volgend fragment uit een akte van 1301 handelend over een dorp in het Hageland.

“De woudmeester van de Hertog van Brabant wordt gelast alle vreemden (van andere dorpen) die met hun beesten op de Rodense gemene gronden komen, te vervolgen, te bestraffen met een boete van 6 Leuvense, de geiten, de varkens en de schapen of het vee aan te slaan

Oudere mensen vertelden mij dat er vaak rivaliteit ontstond tussen de kinderen van naburige dorpen die hun vee op de verkeerde gronden lieten grazen, met vechtpartijen tot gevolg. Wellicht speelden andere redenen dan het gras daarbij een rol. We zijn dan al in de 20^e eeuw.

Hooi, of het maaien ervan werd ook ingezet om belasting te betalen, het was tevens gegeerd door rondtrekkende dievenbendes en legers om te stelen, zo blijkt uit enkele fragmenten uit de geschiedenis van een nabij gelegen Hagelands dorp.

“dezer hoeven, samen met die van Rode, Horst, Cortelke, moesten cijns betalen. Enkele onder vorm van herendiensten zoals:

Hooi- of snijdagen, die desgevallend konden omgerekend worden in geldwaarde” (boeren die voor kerk of adel hooi moesten maaien en drogen om belasting te vereffenen).

“De hooitienden: (een tiende deel van het hooi moest worden afgestaan als belasting) daar nagenoeg alle lage gronden tussen St-Pieters-Rode en Nieuwrode, Kortrijk en Houwaart in de vallei van de Winge hooibeemden waren, was de hooitiende zeer belangrijk.

Doch daar kwam meerdere malen niets van terecht omdat rondtrekkende legers het hooi stalen of aansloegen voor hun paarden.

Volgens het Manuale van pastoor de Waersegger (1656) werden volgende hooitienden onder Houwaart geheven:

In gans het Houwaartbroek

In het “Neer-eynde” van Houwaart

In Motbroek, Cleerbeek en Schubbeek zover als de parochie van Rode zich uitstrekt, scheidend met de straat van Luttercenten (Lutterkolen)

De beemden van de Heer van Horst te Cleerbeek over de beek

De beemden naar Gemp toe, tot aan de molen van Gemp

Deze hooitienden werden in de 17de eeuw verpacht aan mensen uit de omgeving”

Bij de verdeling van erfenissen merken we op dat hooilanden hoger geschat werden dan akkers.

In grote Vlaamse steden werden er zelfs hooimarkten gehouden. Zo is er in Gent een “Hooipoort”. Op de heemkundige Gentse website “Ghendtsche Tydinghen” lezen we het volgende:

Wel mogen we aannemen dat hooi, erg gevoelig aan rotting door vochtigheid, meteen na aanvoer over water, verkocht werd en naar de bergplaatsen van de kopers getransporteerd. Vergeten we niet dat talrijke stedelingen ook veehouders waren en dat hun rij- en trek dieren, vooral paarden, verlekkerd waren op goed hooi.

Het is o.a. door de opkomst van de mechanisatie, toen de motor zijn intrede deed als krachtbron, het aantal paarden verminderde en dus zo ook de vraag naar hooi.

Bij de overschakeling van het paard naar de tractor werden boeren door de verkopers van dergelijke machines vaak over de streep getrokken de aankoop te doen met het argument dat oppervlakten van het areaal, dat voor voedsel van het paard besteed werd, kon worden aangewend voor rendabele gewassen of voor voedsel voor het steeds toenemende aantal koeien die bieten, pulp, ingekuild raaigras en mais aten. Zij produceerden winstgevende producten zoals melk en vlees. De vrijgekomen grond, voordien bestemd voor paardenvoedsel, kon voor voedsel van het vee, of andere gewassen ingeschakeld worden.

Door het gebruik van kunstmest, betere grassoorten en andere bewaarmethoden kunnen zelfs 3 tot 4 sneden gras per seizoen geoogst worden. Bovendien worden grassen gezaaid in alle soorten landbouwgrond. Dat komt ook door de kennis van het inkuilen en nieuwe materialen.

Een deel van de lager gelegen hooilanden waren niet meer interessant voor de landbouw. Tractoren konden er niet gemakkelijk op werken om andere gewassen te telen, waarvoor grondbewerking was vereist dusdanig kwamen deze gronden niet meer in aanmerking als areaal.

Dat had zijn weerslag op de bestemming ervan. Nu de hooi opbrengsten wegvielen voor sommige gebieden kwam de canadapopulier in het vizier. Deze snelgroeiende populier deed het uitstekend op de natte gronden en bracht na +/- 30, 40 jaar kaprijpe bomen voort.

Hooi is nog steeds een belangrijke voedselbron voor sommige dieren maar de hoogdagen van dit gewas zijn verleden tijd !

Chris Goethuys

Bronnen:

- Heemkundige website "Ghendtsche Tydinghen"
- De geschiedenis van Sint-Pieters-Rode
- Centrum Agrarische Geschiedenis Leuven